

Klaudiusz FROSS

Politechnika Śląska w Gliwicach

Wydział Architektury

Katedra Architektury Obiektów Biurowych i Strategii Projektowania

OCENA UŻYTKOWNIKÓW SPRAWDZIANEM ZAŁOŻEŃ PROJEKTOWYCH. OCENA KOLORYSTYKI WNĘTRZ GIMNAZJUM W MARKLOWICACH NA WSTĘPNYM ETAPIE UŻYTKOWANIA BUDYNKU

Streszczenie. Artykuł dotyczy badań jakościowych, oceny obiektu przez użytkowników na wstępnym etapie użytkowania. Tematem oceny była kolorystyka wnętrza budynku gimnazjum w Markłowicach. Po dwóch miesiącach użytkowania nowego budynku przeprowadzono badania, aby pokazać opinię użytkowników. Celem badań było zorientowanie się jak odbierana jest przez użytkowników narzucona przez projektanta kolorystyka wnętrza. Przeprowadzono badania ankietowe wśród użytkowników: nauczycieli i uczniów. Przeprowadzone badania poinformowały o opinii użytkowników. Dzięki badaniom uzyskano informacje i wytyczne dla nowych projektów kolorystyki w obiektach szkolnych.

THE ESTIMATION OF USERS WITH THE TEST OF PROJECT- FOUNDATIONS. THE ESTIMATION OF THE COLOURING OF INTERIORS THE GRAMMAR-SCHOOL IN MARKLOWICE ON THE INITIAL STAGE OF THE USE OF THE BUILDING

Summary. The article refers qualitative research, estimations of the object by users on the initial stage of the use. A theme of the estimation {mark} was the colouring of interiors of the building the grammar-school in Marklowice. After two months of the use of the new building one explored for the purpose of of the recognition of the opinion of users. An aim {target} of research was enlightening itself how {as} taken is by users forced by the designer the colouring of interiors. One explored inquiry among users: teachers and schoolboys. Explored informed about the opinion of users. Thanks to research one obtained the information and guidelines for new projects of the colouring in school-objects.

Projektantom podczas procesu twórczego tworzenia projektu powinien przyświecać cel – przyszłe zadowolenie użytkowników obiektu, to aby budynek był dla nich przyjazny, aby spełniał oczekiwania użytkownika jako organizacji i pojedynczej jednostki. Ale jak można

dowiedzieć się, czy założenia projektowe spełniły oczekiwania użytkowników? Jakie jest zdanie użytkowników na temat budynku, jak go oceniają? Odpowiedzi na te pytania możemy poznać, przeprowadzając badania ankietowe oraz wywiady.

1. Tematyka badań

Po dwóch miesiącach użytkowania nowo oddanego, nowoczesnego budynku gimnazjum w Markłowicach (woj. śląskie) przeprowadzono badania ankietowe w celu poznania opinii użytkowników o obiekcie. Badania jakościowe dotyczyły oceny zaprojektowanych wnętrz, a w szczególności kolorystyki. Indywidualna ocena przez poszczególnych użytkowników skierowana została na estetykę wnętrz i panujący ogólny klimat. W zamierzeniu autorów badań ankietą miała dać interesujące wyniki. Ocenę przeprowadzono w dwóch kategoriach użytkowników: pracownicy (nauczyciele), jako grupa osób dorosłych, oraz uczniowie – młodzież szkolna w wieku 12-16 lat.

2. Cel i zakres badań

Celem badań było zorientowanie się, jak odbierana jest przez użytkowników narzucona przez projektanta kolorystyka wnętrz, jakie wywołuje odczucia, zarówno te pozytywne jak i negatywne. Drugim aspektem badawczym było sprawdzenie, jak dalece użytkownicy potrafią odczytać zastosowane przez autora projektu zasady i nadane kolorom funkcje, tj.

- funkcja wspomagająca proces nauczania przez zastosowanie zasad psychologii kolorów,
- funkcja informacyjna w celu ułatwienia orientacji wewnętrznej,
- funkcja estetyczna dla stworzenia wnętrz przyjaznych dla użytkowników.

Autorzy badań chcieli poznać indywidualne opinie użytkowników na temat kolorystyki oraz uzyskać dodatkowe informacje, jakie są gusta w szczególności młodej części użytkowników – uczniów. Istotnym celem badań było także uzyskanie informacji i wytycznych dla nowych projektów kolorystyki w obiektach szkolnych oraz wytycznych dla przyszłych remontów wnętrz (malowania pomieszczeń). Powtórzenie badań zaplanowano za 6 miesięcy.

3. Opis badanego obiektu i projektu kolorystyki

Budynek gimnazjum jest nowoczesnym obiektem o wysokiej estetyce i poziomie wyposażenia wnętrza, a także zagospodarowania obejścia. Przestrzenie wewnętrzne zaprojektowano z dużą dbałością o funkcjonalizm. Budynek ma cztery kondygnacje i ok. 100 różnych pomieszczeń.

Rys. 1. Budynek nowego gimnazjum w Markłowicach
Fig. 1. The building of the new grammar-school in Markłowice

Interesujący jest zrealizowany projekt kolorystyki wnętrza. Jak pisze autor projektu: „Celem projektu jest kompleksowe opracowanie całościowego wizerunku kolorystycznego wnętrza gimnazjum. Zakres projektu obejmuje szczegółowe wytyczne kolorystyczne dla poszczególnych pomieszczeń. Każdemu pomieszczeniu przypisano kartę kolorystyczną, która zawiera zalecenia i wytyczne projektowe. Opracowanie kolorystyki dotyczy sufitów, ścian i podłóg. Opracowanie zawiera także zalecenia odnośnie kolorystyki umeblowania [...]. Kolorystykę wnętrza opracowano w oparciu o najnowsze tendencje projektowe, oraz w oparciu o zasady psychologii koloru [...]. Ideą projektu było stworzenie kolorowego świata wnętrza szkoły [...]. Poprzez przyjazną, miłą dla oka kolorystykę sprawienie aby szkoła stała się miejscem przyjemnych doznań estetycznych, aby była miejscem chętnie odwiedzanym, dawała poczucie bezpieczeństwa i spokoju. Kolory mają wspomagać proces dydaktyczny, pomagać w równoważeniu emocji, łagodzić nerwowość i stres. Zastosowano wiele „żywych” kolorów ale w sposób odpowiedni. Właściwie dobrano kolorystykę do funkcji, np. w miejscach pracy i nauki zastosowano kolory motywujące wspomagające proces twórczego myślenia, w miejscach rekreacji kolory pomagające w relaksie i odpoczynku.”¹

W opisywanym projekcie nadano kolorom kilka funkcji. Pierwsza z nich to *funkcja estetyczna*. Zaproponowano kolorystykę skierowaną do młodzieży, wyrażającą kolorowy świat, który dominuje obecnie i jest wyrazem współczesnego stylu życia. Zamierzeniem

¹ K. Fross: Opis techniczny projektu kolorystyki wnętrza gimnazjum w Markłowicach. 2004.

projektu było wytworzenie przyjaznego klimatu wnętrza, tak aby do szkoły przychodziło się chętnie i mile spędzało w niej czas.

Rys. 2. Fragmenty wnętrza nowego gimnazjum w Markłowicach
Fig. 2. Fragments of interiors of the new grammar-school in Markłowice

Drugą funkcją nadaną kolorom jest *funkcja informacyjna*. Ze względu na skomplikowany układ komunikacyjny zamierzono przez kody informacyjne poprawić orientację w przestrzeni i lepiej ją zorganizować. W tym celu wykorzystano odpowiednie środki wizualne. Poszczególnym strefom przypisano odmienne kolory w taki sposób, że każde przejście do innej strefy wiąże się automatycznie ze zmianą scenerii kolorystycznej, a granica jest wyraźna i zauważalna. Wprowadzono kody informacyjne w formie akcentów kolorystycznych zaznaczonych na posadzce z płytek ceramicznych. Układy wzorów płytek informują podczas chodzenia korytarzami w których miejscach znajdują się drzwi, schody, ważne miejsca.

Wprowadzono wzory w posadzce sal lekcyjnych, akcentując wejście główne do sali oraz wejścia pomocnicze czy strefy sanitarne. Tak zorganizowana estetyka przestrzeni ułatwia użytkownikom odnajdywanie drogi poprzez skojarzenia kolorystyczne

Rys. 1. Założenia projektu kolorystyki wnętrza – kody informacyjne umieszczone na posadzce. Autor K. Fross, 2004

Fig. 1. Foundations of the project of the colouring of interiors – inquiry codes situated on the parquet floor. The author K. Fross, 2004

Trzecią funkcją nadaną kolorom jest *funkcja psychologicznego oddziaływania kolorów*. Autor projektu świadomie posłużył się zasadami oddziaływania kolorów i wykorzystał ich rolę. W salach lekcyjnych zastosowano kolory mobilizujące do nauki, inspirujące do twórczych działań, wspomagające koncentrację, rozbudzające zdolności twórcze. W salach plastycznej i prac technicznych zastosowano trzy różne kolory na ścianach, każdy o innym znaczeniu dla psychologii kolorów. W pokoju nauczycielskim oraz na korytarzu do niego prowadzącym zastosowano kolory uspokajające, dające odpoczynek i dobre samopoczucie. Inną funkcją było *zredukowanie niekorzystnego układu budynku w stosunku do stron świata*. Przez zastosowanie kolorów „słonecznych” w salach od strony północnej oraz w pomieszczeniach czasowo użytkowanych w piwnicy, a nieposiadających okien, poprawiono odbiór estetyczny pomieszczeń.

4. Zastosowane metody badawcze

Autorzy badań wybrali metodę badań ankietowych. Założono przebadanie dwóch głównych grup użytkowników: nauczycieli i uczniów klas I, II i III. Przygotowano 100 ankiet dla uczniów i 15 dla nauczycieli. W ankiecie pytano o ogólne wrażenia dotyczące kolorystyki wnętrz. Proszono respondentów o zaznaczanie na osi ocen własnych opinii na temat kolorystyki wybranych klas lekcyjnych i stref budynku. Zapytano także o to, co szczególnie podoba się lub nie podoba w kolorystyce wnętrz. Dano również możliwość własnej wypowiedzi ankietowanego z możliwością propozycji wprowadzenia zmian. Jednocześnie szczegółowo zapoznano się z dokumentacją wystroju wnętrz i zbadano założenia projektowe.

5. Opis wykonania badań i autorzy

Badania wykonano w interdyscyplinarnym zespole:

- architekt – Dr inż. arch. Klaudiusz Fross,
- specjalista ds. badań marketingowych – Mgr Marzena Orzechowska².

Taki skład zespołu pozwolił na prawidłowe opracowanie ankiety oraz interpretację wyników.

Przygotowaną ankietę przekazano dyrekcji szkoły, która rozdała je poszczególnym nauczycielom w klasach od I do III. Po zebraniu ankiet poddano je analizie, pogrupowano wyniki i sformułowano wnioski.

6. Uzyskane wyniki i korzyści z wykonanych badań

Ankiety dostarczyły wiele interesujących wyników. Wynika z nich, że w większości nowa kolorystyka budynku jest akceptowana i podoba się respondentom. Respondenci wykazali, że dobrze czują się we wnętrzach szkoły. Interesujące jest to, że większość ankietowanych zauważyła kolorystyczny podział szkoły na różne sektory. Było to celowe zamierzenie projektanta, aby po przez zindywidualizowanie kolorystyczne poszczególnych stref uczytelni układ i ułatwić orientację oraz informację wizualną w obiekcie.

² Mgr Marzena Orzechowska prowadziła badania marketingowe dla Instytutu SMG / KRC.

Badania pozwoliły poznać opinię dwóch najważniejszych grup użytkowników: pracowników – nauczycieli i młodszej grupy – młodzieży szkolnej. Wyniki pozwoliły na weryfikację stanowiska projektanta wobec rzeczywistych potrzeb odbiorców. Zwróciły uwagę, które z zamierzonych działań projektowych zostały odczytane i zaakceptowane przez użytkowników, a które nie. Uzyskano wytyczne dla opracowań projektowych o podobnym charakterze. Badania ankietowe dały także dodatkową korzyść dla użytkowników – pozwoliły wyrazić osobistą opinię, uwypukliły ciekawe rozwiązania, a także umożliwiły podjęcie dyskusji na tematy dotyczące przestrzeni, którą użytkują. Dały także poczucie, że użytkownik, a w szczególności uczeń, jest ważny, a obiekt i jego wnętrza są zaprojektowane dla niego, po to aby czuł się w nich dobrze, aby odbierał pozytywne bodźce estetyczne oraz żeby wnętrza sprzyjały nauce, wyzwały zdolności twórcze czy inspirowały. Wykreowana przez ankietę świadomość problemów architektoniczno-estetycznych przyczyniła się także do większej identyfikacji użytkowników z obiektem.

7. Wnioski końcowe

Przeprowadzone badania dały zamierzone rezultaty. Poinformowały o opinii użytkowników na temat budynku, dały możliwość swobodnej, anonimowej wypowiedzi w formie ankiety. Zwróciły uwagę projektanta wewnątrz na przedstawione opinie. Dały zestaw cennych wytycznych dla nowych projektów lub remontów budynku w latach przyszłych. Badania uświadomiły wszystkim stronom procesu inwestycyjnego (projektantom, inwestorowi i użytkownikom), że pełne współdziałanie na etapie projektu jest niezwykle ważne.

Bibliografia

1. Fross K. Opis techniczny projektu kolorystyki wnętrz gimnazjum w Markłowicach. 2004. Materiały niepublikowane.

Recenzent: Dr hab. inż. arch. Stanisława Wehle-Strzelecka